

Herderstasje

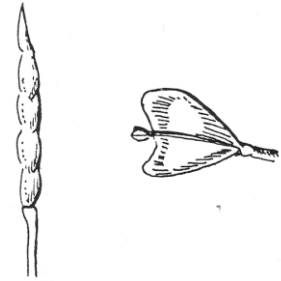
Achtergrondinformatie

Herderstasje behoort tot de plantenfamilie van de kruisbloemigen. De soorten die tot deze familie behoren zijn vaak te herkennen aan het feit, dat er aan één plant gelijktijdig knoppen, bloemen en vruchten zitten en wel in deze volgorde van boven naar beneden.

De bloemen bestaan uit 4 kelkblaadjes, 4 kroonblaadjes en 6 meeldraden (2 korte en 4 lange).

Veel kruisbloemigen hebben een langwerpige vrucht, die we een hauw noemen, een vrucht is een hauw als de lengte minstens 3 x zo groot is als de breedte!

De naam slaat dus niet op de grootte van de vrucht, maar op de verhouding lengte-breedte.

hauw hauwtje

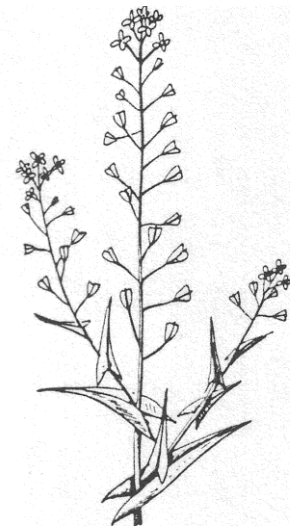
Het herderstasje kunnen we bijna overal tegenkomen: in braakliggend land, tuinen, akkers, langs wegen, op puin en in grasvelden. Oorspronkelijk kwam deze plant alleen in het Middellandse Zeegebied voor, maar het is door de reizende en trekkende Europeanen over de gehele wereld verspreid.

De bladeren staan in een wortelrozet, ze groeien in een krans om de penwortel. De bladeren kunnen erg in vorm en grootte variëren, soms zijn ze vrij diep ingesneden, soms helemaal niet. Uit dit rozet komt de bloeistengel omhoog. De lengte van deze bloeistengel kan variëren van een paar cm. tot wel een meter hoog. Het herderstasje bloeit eigenlijk het gehele jaar door. De bloempjes zijn wit van kleur en

hoogstens een halve cm. groot, meestal kleiner.

De vrucht is een hauwtje, die driehoekig van vorm is. De vorm van deze vruchtjes lijkt erg veel op de tassen die herders en boeren vroeger bij zich hadden vandaar de naam herderstasje. Op de schilderijen van Pieter Breughel kan men deze tassen nog zien. In de vruchtjes liggen de zaden als munten in een beurs, vandaar de naam: beursjeskruid. Andere namen zijn: tasjeskruid en lepeltjeskruid.

Vroeger werd herderstasje gebruikt in de geneeskunde tegen nier- en maagkwalen. Ook werd het wel als bloedstelpend middel gebruikt.

Lessuggesties

- Les over andere kruisbloemigen en gezamenlijke kenmerken.
Enkele soorten: koolsoorten, koolzaad, pinksterbloem, radijs, tuinkers, mosterd, judaspenning, enz.
- Vruchten en zaden. Verschil vrucht - zaad.
Zaadverspreiding: de verschillende manier waarop planten hun zaden (laten) verspreiden.
- Planten op reis met mensen.
Opzettelijk: land- en tuinbouwgewassen: aardappel, tomaat, enz.
Onopzettelijk: herderstasje, weegbree, knoopkruid.
- "On"kruiden.
- Kruiden in de geneeskunde.
- Probeer verschillende bladvormen van herderstasje te vinden.

Werkblad buiten

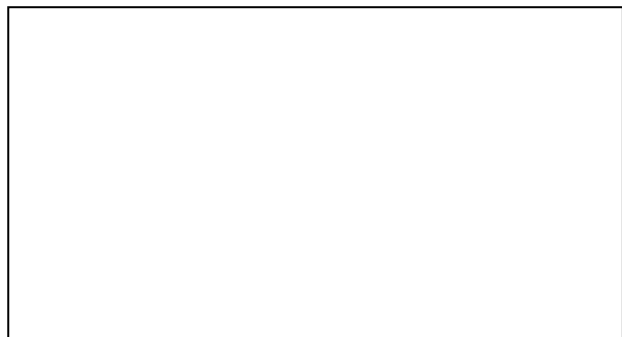
- Zoek in een grasveld een herderstasje. Weet je op welke plaatsen je deze planten nog meer kan vinden?

- Staan er veel herderstasjes in het grasveld? _____

- Waar en hoe heeft het herderstasje de meeste bladeren?

- Zie je nog andere planten in het gras, die de bladeren op dezelfde manier hebben? Zo ja, ken je enkele van deze planten?

- Teken hiernaast van een herderstasje twee bladeren, die het meest van elkaar verschillen.

- Bloeit jouw herderstasje?

- Welke kleur hebben de bloemen?

- Zit er aan de bloemstengel nog iets anders dan bloempjes? Zo ja, wat dan?

- Hoe noemen jullie de vruchtjes van een herderstasje?

- Teken hiernaast een vruchtje.

Werkblad binnen

- Bekijk je herderstasje goed. Welke onderdelen zitten eraan?

- Meet de langste wortel. Hoe lang is die? _____

We noemen zo'n wortel een penwortel. Hij gaat als een pen recht de grond in.

- Hoe lang is de bloeistengel? _____

- Teken hiernaast één van de onderste bladeren aan de bloeistengel en één van de bovenste.

- Pak een bloempje en bekijk het met een loep. Hoeveel witte bloemblaadjes heeft het bloempje?

- Hoeveel groene kelkblaadjes zitten er aan de bloem?

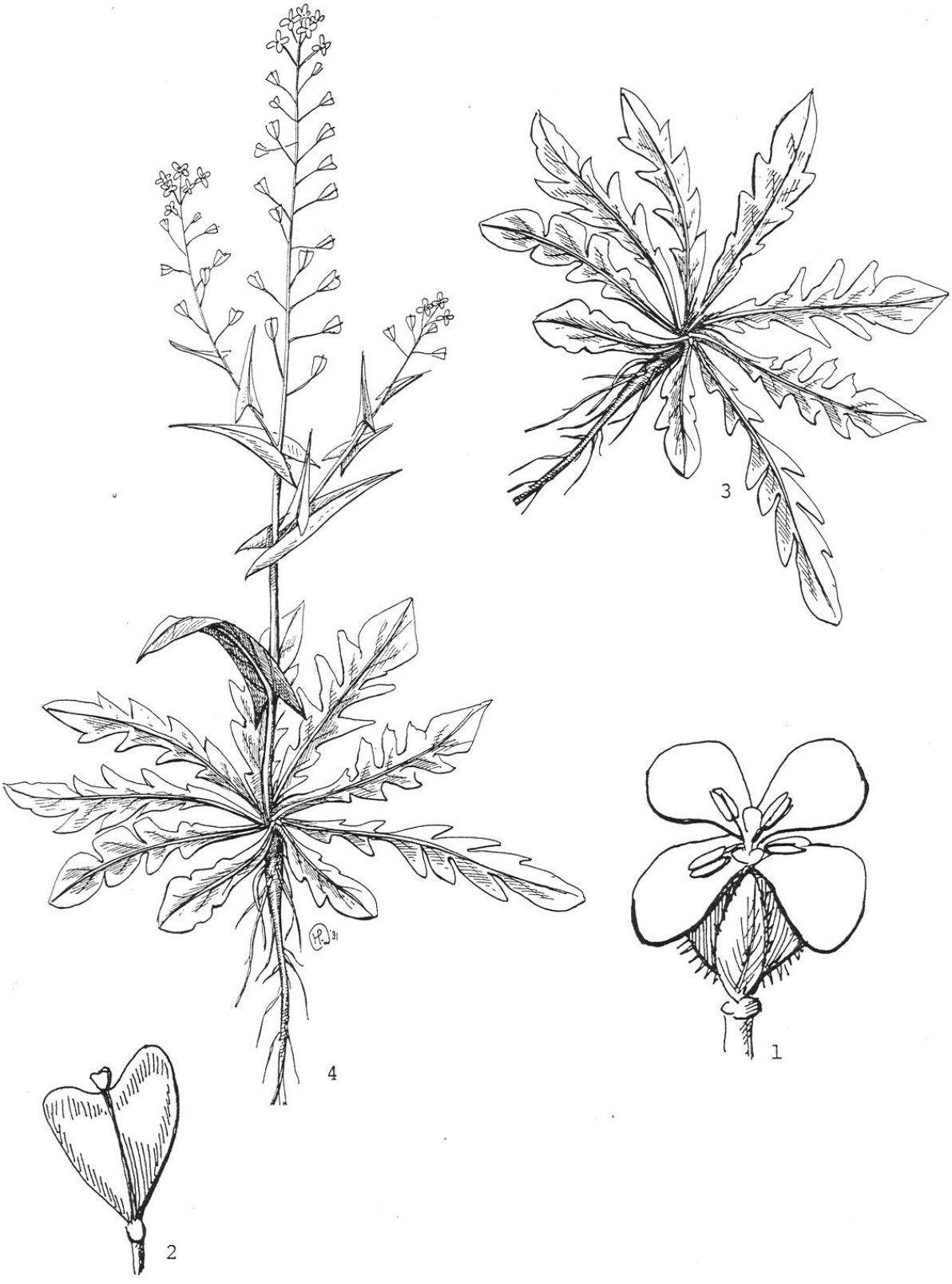
- Probeer hiernaast het bloempje (vergroot) te tekenen.

Pluk één van de onderste vruchtjes en peuter het voorzichtig uit elkaar doormidden. Gebruik weer een loep. Wat zit er in de vrucht?

Teken dat hiernaast.

Illustraties

1. Bloem
2. Houwtje

3. Wortelrozet
4. Herderstasje